

Όταν η φωνή πνίγεται στον όγκο της σιωπής

ΜΕΡΙΚΑ από τα βιβλία που έχει εκδώσει είναι το μυθιστόρημα «Έβρεχε στο σταθμό» (ένα ποιητικό, ονειρικό βιβλίο), «Νύχτες του φεγγαριού» (η παιδική ηλικία στην Κατοχή, μέσα από τα όνειρα), «Η υπερχή» (διηγήματα), «Γράμμα στο γιο μου και ένα άστρο» (που υπήρξε και ραδιοφωνική επιτυχία), «Στίτι μου της Μικρασίας» (μηνίες από τις αφηγήσεις του πρόσφυγα πατέρα).

Και ακόμα: «Σάμουελ Μπέκετ - Η εμπειρία της υπαξιακής οδύνης», «Οδυσσεας Ελύτης - Ένα όραμα του κόσμου». Εν ολίγοις μια σειρά βιβλίων (το πρώτο το 1959) απ' όλα τα είδη του λόγου — ακόμα και του θεατρικού.

Είναι η Μαρία Λαμπαδαρίδου - Πόθου και είναι το τελευταίο της ποιητικό βιβλίο, το «Μυστικό πέρασμα», που μας δίνει την αφορμή (που, στην περίπτωση της, δεν είναι τόσο απαραίτητη) να έχουμε μερικές σκέψεις της πάνω στις ποικίλες αυτές πνευματικές ενασχολήσεις και τη μοίρα του ποιητή στις μέρες μας — αρχίζοντας από το τελευταίο:

«Ανάμεσα στο ρύπο και στη βουή που περισσεύαν στον καιρό μας, υπάρχει και ο ποιητής, απορριμμένος και μονάχος, και η φωνή του πνίγεται στον όγκο της σιωπής. Όμως υπάρχει.

Όταν έβγαλα το ποιητικό μου βιβλίο “Μυστικό πέρασμα”, ένιωσα την ψυχή μου ολόγυμνη και να τρέμει, “πού θα το δώσω;” σκέφτηκα, “και τι σημαίνει αυτό;”. Είναι σαν να κόβεις κομμάτια την ψυχή σου και να τη δίνεις δωρεάν να την πάρει αυτό το ποτάμι του ρύπου και της βουής. Γιατί; λες. Κι ωστόσο, το κάνεις.

Πιστεύω πως η πιο απελπισμένη πράξη στους καιρούς μας, στο δικό μας απορριπτικό τόπο, είναι να βγάλες μια ποιητική συλλογή. Νιώθεις άχρηστος και πονεμένος ως το κόκαλο. Και ωστόσο, το κάνεις.

Και, βέβαια, δεν θα μιλήσω εδώ για την αγνόηση της πολιτείας ούτε για το μερίδιο της ευθύνης της για την κατάντια του πνεύματος που από αξία υπέρθεως έγινε προϊόν συναλλαγής και εμπορίου.

Εκείνο που μ' ενδιαφέρει είναι να μάθω τι σημαίνει η εφημερότητα μου μέσα στον κόσμο, ποιο είναι αυτό το μεταφυσικό όνειρο που κρατά την ψυχή μου δεμένη με το χαμένο της ουρανό. Και, σίγουρα, χρειάζεται μεγάλη αντοχή για να κρατηθείς στην άκρη, έξω από το θόρυβο, σε κείνη τη μοναξιά που μοιάζει με αξιοπρέπεια ή με ήττα.

Για να υπάρχουν σήμερα, έξω από κάποιες εξαιρέσεις, πρέπει να είσαι καλός στις δημόσιες σχέσεις και στους κανόνες της συναλλαγής. Και εγώ δεν ήμουν ποτέ. Δεν θέλω να ειμαι. Εχω ένα μικρό κοινό. Δεν αναζητώ μεγαλύτερο. Μικρό με εκλεκτό, πιστεύω, και αφοσιωμένο. Αγαπά τα βιβλία

Μαρία Λαμπαδαρίδου - Πόθου

μου για την αλήθεια τους. Γι' αυτό που παίρνει. Το βλέπω από τα γράμματα που λαβαίνω. Και κάποιου εκδότες που βγάζουν τα βιβλία μου».

Πρώτα η ποίηση

Αλλά πώς γίνεται να υπάρχει σε τόσο διαφορετικά ήδη λόγου;

«Δεν ξέρω πόσο υπάρχω στο καθένα. Η, πού υπάρχω. Μπορεί και να μην μ' ενδιαφέρει. Απλώς γράφω γιατί αυτό είναι η δική μου λειτουργία ύπαρξης. Γράφω γιατί έτσι μόνο υπάρχω. Και το κάθε βιβλίο μου είναι και ένα κομμάτι από τη ζωή μου. Τα βιβλία είναι ζωή. Γίνονται από το αίμα σου. Από το πιο καθαρό αίμα της ψυχής σου. Μόνο τότε είναι αληθινά. Πάντως, το πρώτο “υλικό” μου ξέρω πως είναι η ποίηση. Με ποίηση ξεκίνησα και μόνο μέσα από την ποίηση μπορώ ν' αναζητώ τη διαίσθησή μου για τον κόσμο ή το νόημα που κρύβει η περιπλάνηση του ανθρώπου πάνω στη Γη, ανάμεσα στη μεταφυσική του ονείρου και στην εγκόσμια περιπέτεια. Γιατί σίγουρα η ποίηση δεν είναι λειτουργία λόγου. Είναι λειτουργία υπέρθεως. Είναι ένας αδιάκοπος μεταβαλλόμενος τρόπος του “νοείν” και του “υπάρχειν” μέσα στον κόσμο. Είναι η προσωπική μου σχέση μαγείας με τα πράγματα. Η ποίηση δεν είναι οι δημοφιλείς αραιασμένες λέξεις. Είναι αυτό που σε κάνει να υπερβαίνεις τη σύμβαση της κοσμικής σου συνθήκης. Είναι ο “νους που κινεί και η ύλη που γίνεται” του Αναξαγόρα. Και προπαντός δεν έχει καμιά σχέση με τον κινισμό και την έπαρση που κυριαρχούν στην αγορά μας».

Υπάρχει κάτι καινούργιο για έκδοση αυτό τον καιρό;

«Τούτη τη στιγμή ετοιμάζονται να κυ-

κλοφορήσουν δύο μυθιστορήματά μου. Το ένα από τις εκδόσεις “Δωρικός”, με τον καθαφικό τίτλο “Σώμα θυμίου”, που είναι ένας μυστικισμός του σώματος και της μνήμης, η χαμένη αίσθηση του παραδείσου ή, αλλιώς ειπωμένο, τα ίδια τα γεγονότα που ζει η ηρωίδα μου τα προεκτείνει στο βιωμένο της χρόνου για να υπάρξει σ' όλες τις διαστάσεις του ονείρου και της πραγματικότητας. Το σώμα θυμάται όχι μονάχα την αγάπη, θυμάται την ερημιά, τον πόνο, την άβυσσο. Το βιβλίο αυτό είναι γραμμένο με την ελλειπτική, ποιητική, θα τολμούσα να πω, γραφή μου, όπως και το “Έβρεχε στο σταθμό”, και οι σχέσεις των προσώπων εύθραυστες, σαν από κρυστάλλινη πραγματικότητα έτοιμη να γίνει χίλια κομμάτια στην κάθε στιγμή. Κάπως έτσι.

Το άλλο μου μυθιστόρημα ετοιμάζεται να κυκλοφορήσει από τις εκδόσεις “Κέδρος” και είναι ένα μεγάλο ιστορικό-βυζαντινό μυθιστόρημα με τίτλο “Η Δοξανιά”. Βγαίνει στη σειρά του άλλου μου μυθιστορήματος που βγήκε εκεί, της “Μαρούλας της Λήμνου”, που τώρα ετοιμάζεται για την τέταρτη έκδοσή της.

Χρόνια μαζεύω τα στοιχεία για τη Δοξανιά. Είναι μια κόρη ιερέα από τη Λήμνο που την πήραν σκλάβια οι Σαρακηνοί και την πήγαν στο Χάνδακα να την πουλήσουν, να εκείνη κατόρθωσε να γίνει κατάσκοπος του Νικηφόρου Φωκά και θυσίασθηκε για την απελευθέρωση της Κρήτης. Και, βέβαια, παράλληλα με το θρόλο της Δοξανιάς, το μυθιστόρημα ζωντανεύει όλη εκείνη τη ζοφερή περίοδο της βυζαντινής ιστορίας μας, μέσα τον δέκατον αιώνα, που ήταν γεμάτη αγριότητα αλλά και βαθύ μυστικισμό και μεγαλείο.

Ο θρόλος είναι η ποίηση της ιστορίας. Και το μυθιστόρημά μου αυτό είναι μαζί θρόλος και ιστορία, όπως και η Μαρούλα μου. Βρίσκω πως είναι συναρπαστικό να βυθίζεσαι μέσα στο χρόνο και ν' απομαγνητίζεις τη σιωπή. Να ζητάς ν' ανασυνθεις τα πρόσωπα που υπήρξαν πριν από σένα στη δική σου γη, για να τους δώσεις το αίμα σου, το πάθος, το ριγμένο της ψυχής σου. Και ύστερα, για να ζήσεις μαζί τους τη θυσία. Το μεγαλείο της πράξης. Έτσι έζησα εκείνες τις πανύψηλες ψυχές της Κρήτης».

Και μερικά λόγια για την τελευταία της ποιητική συλλογή, το “Μυστικό πέρασμα” (εκδόσεις “Αστρολάβος - Ενύπνη”), όχι από την ίδια, αλλά από τον Ζακ Λακαριέ που της έστειλε το παρακάτω σημείωμα:

«Πόσο ωραία είναι αυτά τα ποιήματα στο “Μυστικό πέρασμα”. Τα διάβασα πολλές φορές και βοήθα πως έχουν ένα δυνατό φως, μια λάμψη πυκνή, σαν να έγινε η νύχτα κρυστάλλινη και οι δοκιμασίες πηγές υπέρθεως. Μια αναζήτηση της ύστατης αλήθειας σαν να μην υπάρχει καμιά σκιά ανάμεσα στο ουσιαστικό και στις λέξεις. Λέξεις γυμνές. Λέξεις οδηγού».

Δ.Γκ.